IMUNIZAREA LUCRĂTORILOR DIN DOMENIUL MEDICAL – ÎNTRE DREPT ŞI OBLIGAŢIE

CZU: 342.721:614.25:614.47

Inna SOŢCHI

Şcoala doctorală Ştiinţe Juridice,
Universitatea de Stat din Moldova

IMMUNIZATION OF MEDICAL WORKERS – BETWEEN RIGHT AND OBLIGATION

Immunization of the population worldwide and nationally is carried out based on the consent of the person expressed voluntarily. In this article, we have analyzed the practice of other states and the relevant national constitutional jurisprudence on vaccination of the population and the restrictions imposed by the authorities. The solutions proposed under this article can improve the national legal framework in order to ensure immunization and avoid exposure to the risk of contamination of medical workers.

Keywords: *medical workers, immunization, labor relation.*

La 8 aprilie 2001 Republica Moldova a ratificat Convenţia nr.155 privind Igiena şi Securitatea Muncii din 1981 şi Recomandările privind Securitatea şi Sănătatea Ocupaţională aferente acesteia (nr.164), precum şi Convenţia OIM (nr.187) privind cadrul de promovare a Securităţii şi Sănătăţii Ocupaţionale din 2006. În temeiul actelor respective şi-a asumat crearea unui sistem normativ care va proteja angajaţii din orice domeniu de activitate de orice potenţial risc asupra sănătăţii.

Pandemia de COVID-19 a afectat la nivel mondial toate ţările, inclusiv Republica Moldova. Anumite categorii de salariaţi care activează în domenii specifice au fost şi sunt expuşi riscului de contaminare. Cei mai afectaţi sunt lucrătorii din domeniul medical.

Republica Moldova a raportat în martie anul curent că de la începutul pandemiei 15 883 de lucrători medicali s-au infectat cu virusul respectiv, dintre care 83 au pierdut lupta pentru viaţă.

În contextul respectiv este pertinentă întrebarea dacă părţile raportului de muncă dispun de anumite opţiuni care ar putea preveni asemenea situaţii dezastruoase.

În temeiul art.78 alin.(1) lit.e) din Codul muncii al Republicii Moldova, salariatul este în drept să suspende contractul individual de muncă (în continuare – CIM) când condiţiile de muncă sunt nesatisfăcătoare din punctul de vedere al securităţii şi sănătăţii în muncă. Astfel, orice lucrător principal sau auxiliar din domeniul medical este în

drept să solicite angajatorului său îndeplinirea condițiilor stabilite prin acte normative privind securitatea şi sănătatea în muncă.

Cu regret, nu toate reglementările cu caracter normativ care urmau să stabilească condiții sigure de activitate a lucrătorilor medicali în perioada pandemiei au fost aprobate la timpul potrivit. La începutul pandemiei nu era reglementat care este echipamentul de protecție necesar, iar mulți lucrători din domeniul medical au fost impuşi să activeze cu echipamentele existente la acel moment.

Importantă pentru asigurarea condițiilor sănătoase şi sigure de muncă a lucrătorilor din domeniul medical este aprobarea de către Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică a Hotărârii nr.41 din 13 ianuarie 2021 prin care aprobă Planul național de imunizare anti-COVID-19. Potrivit acestui act, lucrătorii din domeniul medical sunt incluşi în grupul prioritar de persoane care urmează să fie vaccinate.

La 27 ianuarie 2021 Comisia pentru afaceri sociale, sănătate şi dezvoltare durabilă din cadrul Consiliului Europei aprobă la cea de-a 5-a şedință Rezoluția 2361 [1], în temeiul căreia stabileşte Planul de alocare a vaccinului COVID-19, cunoscută şi sub numele de COVAX, care este inițiativa principală pentru alocarea globală a vaccinurilor. Co-condusă de Organizația Mondială a Sănătății (OMS), Alianța pentru vaccinuri (GAVI) şi de Coaliția pentru inovații în pregătirea epidemiei (CEPI), inițiativa atrage fonduri din țările abonate pentru a sprijini cercetarea, dezvoltarea şi fabricarea unei game largi de vaccinuri COVID-19 şi negocierea prețurilor acestora.

Prin intermediul Platformei respective Republica Moldova a beneficiat de un anumit lot de vaccin.

În temeiul art.6 din Rezoluție, Comisia stabileşte că bioeticienii şi economiştii sunt în mare parte de acord că persoanelor cu vârsta peste 65 de ani şi persoanelor cu vârsta sub 65 de ani cu condiții de sănătate subiacente care le prezintă un risc mai mare de boli grave şi deces, lucrătorilor din domeniul sănătății ar trebui să li se acorde acces prioritar la vaccinare.

În sarcina statelor membre a fost plasată obligația se asigure că persoanele din aceleaşi grupuri prioritare sunt tratate în mod egal, cu o atenție specială față de persoanele cele mai vulnerabile, cum ar fi persoanele în vârstă, cele cu condiții subiacente şi lucrătorii din domeniul sănătății.

Comisia a statuat că principiul vaccinării este benevol, iar utilizarea certificatelor de vaccinare este admisă numai în scopul de a monitoriza eficacitatea vaccinului, efectele secundare potențiale şi adverse.

În Republica Moldova procesul de vaccinare a început, iar o bună parte dintre lucrătorii din domeniul medical s-au vaccinat; potrivit declarațiilor recente ale autorităților, aceasta a dus la o scădere de infectare a acestei categorii cu aproximativ 82,5 %.

Cu toate acestea, la nivel mondial şi național există reticențe din partea lucrătorilor medicali care refuză să le fie administrat vaccinul.

Conducătorii instituțiilor medicale vin cu soluții diferite cum să procedeze cu angajații care refuză vaccinarea. Spre exemplu, şeful Clinicii Anestezie şi Terapie Intensivă, într-un interviu declară că în departamentul sau s-au vaccinat peste 95% din

personal. El este de părere că medicul care nu se vaccinează trebuie să plece în concediu până nu se va încheia pandemia de COVID-19. Dumnealui argumentează că un medic trebuie să se gândească nu doar la sine, ci mai ales la bolnavii care vin la el [2].

Atitudine sceptică este întâlnită şi în rândul personalului medical din Germania. Un sondaj realizat de „Societatea Germană pentru Terapie Intensivă şi Medicină de Urgenţă" (DGIIN) şi de „Asociaţia Germană Interdisciplinară pentru Medicină Intensivă şi de Urgenţă" (DIVI), realizat în decembrie 2020 [3], atestă că doar 73 la sută dintre medici şi numai 50 la sută din personalul de îngrijire sunt dispuşi să se vaccineze. Deşi o majoritate covârşitoare este convinsă că vaccinul este important pentru a prelua controlul asupra pandemiei.

Israel este o ţară în care vaccinarea a fost implementată cu succes cu mult timp în urmă. În anul 1940 în timpul mandatului britanic în Palestina a fost aprobat actul normativ în temeiul căruia este posibilă vaccinarea obligatorie în caz de epidemii care ameninţă populaţia ţării. Al 19-lea paragraf al acestui document prevede: *„În orice oraş sau sat, în orice zonă în care o boală infecţioasă a luat forma unei epidemii şi există o ameninţare la adresa sănătăţii cetăţenilor, un medic de stat sau alt conducător are dreptul să ia măsuri pentru a proteja populaţia de infecţii. În acest scop, el poate obliga locuitorii să ia o serie de acţiuni care, în opinia sa, vor reduce răspândirea infecţiei. Oricine rezistă în mod deliberat măsurilor împotriva ciumei, holerei şi variolei va fi amendat cu 5 lire sau va fi condamnat la închisoare pentru o lună sau mai mult"*. Vaccinarea împotriva COVID-19 în Israel este benevolă, iar în primăvara anului curent au fost vaccinaţi peste 85% din populaţia cu vârsta de 40 de ani şi mai mult.

La fel ca în toate ţările lumii, şi în Israil există reticenţă faţa de vaccinare. Astfel, în spitalul Hadassah din Ierusalim, cu câteva săptămâni în urmă 80 de angajaţi, printre care medici, asistenţi medicali şi administratori, au fost trimişi în concediu fără plată, după ce au refuzat să fie vaccinaţi. Decizia a fost luată de conducerea spitalului [4].

La nivel mondial nicio ţară nu a declarat vaccinarea anti-Covid ca fiind obligatorie. În asemenea condiţii sunt oare proporţionale restricţiile impuse cetăţenilor sau lucrătorilor medicali care refuză vaccinarea?

În Republica Moldova vaccinarea pentru orice tip de maladie nu este impusă prin lege ca fiind obligatorie. Cu toate acestea, autorităţile stabilesc anumite restricţii persoanelor care nu sunt vaccinate.

În temeiul art.52 alin.(6) al Legii privind supravegherea de stat a sănătăţii publice, nr.10 din 3.02.2009 [5], admiterea copiilor în colectivităţi şi instituţii educaţionale şi de recreere este condiţionată de faptul vaccinării lor profilactice sistematice. Potrivit Ordinului nr.966/1242 din 21.08.2018 emis de MSMPS şi Ministerul Educaţiei, Direcţiile Ministerului Educaţiei, organele locale de specialitate în domeniul învăţământului, conducătorii instituţiilor de educaţie timpurie, învăţământ primar şi secundar vor asigura neadmiterea copiilor nevaccinaţi contra rujeolei (la începutul anului de învăţământ 2018-2019) în colectivităţile de educaţie, instruire şi întremare, în baza listelor prezentate de instituţiile medico-sanitare de asistenţă medicală primară.

Astfel, în instituțiile respective de învățământ nu sunt admişi copiii nevaccinați care sunt verificați în baza listelor prezentate de instituțiile medico-sanitare de asistență medicală primară.

Prevederile Legii privind supravegherea de stat a sănătății publice privind interdicțiile sus-numite au fost verificate din perspectiva constituționalității de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova. Astfel, prin Decizia CC din 22.01.2013 pe marginea sesizării nr.28a/2012 şi Hotărârea CC din 30.10.2018 pe marginea sesizării nr.136a/2018, Curtea a stabilit că prevederile legii respective nu constituie o ingerință în drepturile şi libertățile garantate prin Constituție oricărei persoane.

Recent Curtea Europeană pentru Drepturile Omului (în continuare – CtEDO) a pronunțat o cauză împotriva Cehiei, în care consideră că vaccinarea obligatorie a copiilor împotriva a nouă boli (difterie, tetanos, poliomielită etc.) nu constituie o încălcare a dispozițiilor Convenției, cum ar fi *„dreptul la respectare" „la viața privată". „Politica de vaccinare urmăreşte obiectivele legitime de protejare a sănătății şi a drepturilor altora, prin aceea că protejează atât pe cei care primesc vaccinurile în cauză, cât şi pe cei care nu pot fi vaccinați din anumite motive medicale"* a subliniat Curtea [6]. Marea Cameră a Curții, ale cărei decizii nu pot fi atacate, a statuat că „interesul superior al copiilor trebuie să primeze în toate deciziile care îi privesc". Astfel, dacă neadmiterea copiilor nevaccinați la grădiniță a însemnat pentru ei pierderea unei oportunități cruciale de a-şi dezvolta personalitatea, ea constituie mai degrabă o măsură preventivă decât punitivă.

Nicolas Hervieu, jurist la CtEDO, a comentat că decizia respectivă vine să întărească posibilitatea unei obligații de vaccinare în condițiile pandemiei actuale de COVID-19 şi a subliniat „marja de apreciere lăsată de Curte statelor în politica lor de vaccinare".

În privința administrării vaccinului anti-Covid, Republica Moldova nu a impus cetățenilor, inclusiv cadrelor medicale, anumite restricții. Pentru a permite angajatorului să nu supună riscului cadrul medical care refuză vaccinarea, legiuitorul urmează să condiționeze activitatea lucrătorilor din domeniul medical în perioada de pandemie de administrarea vaccinului, aprobat şi certificat în modul corespunzător.

În acest caz lucrătorii din domeniul medical care activează în temeiul unui contract de muncă vor putea accede la locul de muncă după efectuarea vaccinului conform planului național de vaccinare. În caz contrar angajatorul este în drept să suspende pe o perioadă nedeterminată CIM de muncă în temeiul art.76 lit.i) din Codul muncii.

Lipsa certificatului de vaccinare nu ar trebui să constituie un impediment la angajarea în calitate de lucrător în domeniul medical. În temeiul art.57 din Codul muncii, sunt stabilite exhaustiv actele care sunt prezentate la angajare, iar un certificat de vaccinare nu se regăseşte în lista respectivă sau în altă lege. În cazul refuzului de a angaja persoana din acest motiv, acesta va constitui un refuz neîntemeiat de angajare, care este interzis în temeiul art.47 din Codul muncii, şi va fi anulat de către instanțele de judecată.

La 20 aprilie 2021 niciun medic nu a fost infectat cu virusul COVID-19, lucru care vine să confirme eficiența vaccinului, a subliniat șeful interimar al Guvernului Aureliu Ciocoi, după ședința Centrului unic de comandă a stării de urgență.

Conform datelor oferite de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, din numărul total de infectări înregistrate doar 8 sunt lucrători medicali: 4 asistenți medicali și 4 angajați auxiliari [7].

Referințe:

1. Dezbaterea Adunării din 27 ianuarie 2021 (a 5-a ședință) (a se vedea Doc. 15212, raportul Comisiei pentru afaceri sociale, sănătate și dezvoltare durabilă, raportor: dna Jennifer De Temmerman). Text adoptat de Adunare la 27 ianuarie 2021 (a 5-a ședință). Disponibil: https://pace.coe.int/en/files/29004/html [Accesat: 22.04.2021]
2. *Cadrele medicale care refuză să se vaccineze trebuie să plece în concediu până la finalizarea pandemiei*. Disponibil: http://m.tvrmoldova.md/ro/actualitate/medic-cadrele-medicale-care-refuza-sa-se-vaccineze-trebuie-sa-plece-in-concediu-pana-la-finalizarea-pandemiei?fbclid=IwAR1yiha-_-oej8zohjCqvu6AYdsd12jENJ5RS7Q8qJM1AxWd_k1d-rzBwi8 [Accesat: 22.04.2021]
3. *De ce o parte din personalul medical preferă să mai aştepte?* Disponibil: https://www.dw.com/ro/de-ce-o-parte-din-personalul-medical-prefer%C4%83-s%C4%83-mai-a%C5%9Ftepte/a-56191861 [Accesat: 22.04.2021]
4. *Zeci de cadre medicale din Israel refuză vaccinarea*. Disponibil: (https://alephnews.ro/guvern/zeci-de-cadre-medicale-din-israel-refuza-vaccinarea-nu-vreau-ca-cineva-sa-si-piarda-slujba-dar-trebuie-sa-si-dea-seama-unde-lucreaza/); [Accesat: 22.04.2021]
5. Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice, nr.10 din 3.02.2009. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.183.
6. *La vaccination obligatoire necessaire dans une societe democratique*. Disponibil: https://www.lefigaro.fr/flash-actu/covid-19-la-cedh-juge-la-vaccination-obligatoire-necessaire-dans-une-societe-democratique-20210408 [Accesat: 22.04.2021]
7. *Eficiența vaccinului, niciun medic infectat în ultimele 24 de ore*. Disponibil:https://anticoruptie.md/ro/stiri/eficienta-vaccinului-niciun-medic-infectat-in-ultimele-24-de-ore?fbclid=IwAR1i06FDrcBjKpLHjG1be27Hc0O2dN-yVsrSPQyQt5jSpyNdqTc2LJLeRN0 [Accesat: 22.04.2021]